

Apoštolská konštitúcia „*Praedicate evangelium*“ – blíži sa pápež František k cieľu svojho pontifikátu?

Mikuláš Hučko

25. marca 2022 ✝ Cirkev

Zdroj: wikimedia commons

Nová vatikánska konštitúcia *Praedicate evangelium* (Hlásajte evanjelium), ktorú v sobotu 19. marca 2022 predstavil pápež František, zásadným spôsobom mení súčasnú štruktúru Rímskej kúrie, ktorú v roku 1988 zaviedol Ján Pavol II.

Zároveň táto apoštolská konštitúcia predstavuje **medzník v jeho pontifikáte**. Keď sa František v roku 2013 stal pápežom, ako jednu z priorít sa podujal reformovať Rímsku kúriu. František dnes otvorene hovorí, že on iba uskutočňuje dohodu kardinálov zo stretnutí, ktoré predchádzali konkláve v roku 2013. A z mnohých iných rôznych vyjadrení vieme, že jednou z hlavných tém bola naozaj otázka reformy Rímskej kúrie.

Prečítajme si slová, ktoré povedal v septembri 2021 v rozhovore s Carlosom Herrerom pre španielsku rozhlasovú stanicu. Naznačujú, že František nerobí nič, čo by si sám vymyslel: „Nič som si nevymyslel. Celý čas sa snažím uviesť do praxe to, čo mi kardináli hovorili na stretnutiach pred konkláve o budúcom pápežovi. Ďalší pápež má urobiť toto, toto, toto..., a to som začal robiť. Myslím, že je ešte potrebné vykonať nejaké veci, ale nič som nevymyslel. Som poslušný tomu, čo bolo v tom čase dohodnuté. (...) V tomto pláne však nie je moja originalita. V exhortácii *Evangelii gaudium* som sa snažil dať dokopy to, čo sme my, kardináli, v tom čase hovorili. No ak sa na to pozriete od začiatku, čo kardináli povedali na prekonkláve, toto sa uvádza do praxe až doteraz. Reforma napreduje krok za krokom a to je dobré. Prvým dokumentom, ktorý sa snaží zhrnúť to, čo kardináli povedali, je *Evangelii gaudium*.“

František sa do reformy pustil hneď po svojom zvolení. Zriadil elitnú Radu deviatich kardinálov, ktorí mu mali radiť práve pri práci na reforme Rímskej kúrie. Aj vatikánske médiá po celý čas prezentovali túto záležitosť ako jednu z najdôležitejších úloh Františkovo pontifikátu. Napriek tomu sa to ukázalo ako oveľa tvrdsí oriešok a časovo to bolo oveľa náročnejšie ako počiatočná predstava.

Je zaujímavé, že Andrea Tornielli napísal vo Vatican News, že ide o „ovocie dlhoročnej kolegiálnej práce,“ – hoci František v skutočnosti nikdy nezvolal kardinálske kolégium, aby diskutoval o hlavných otázkach života Cirkvi so svojimi najbližšími spolupracovníkmi – kardinálmi. Nediskutoval o tom s nimi ani pri

príležitosti konzistórií zvolaných pri príležitosti menovania nových kardinálov.

Reforma bola koncipovaná v úzkom kruhu Rady deviatich kardinálov, neskôr zredukovanej na sedem, ktorej členovia reprezentujú jednu teologickú a pastoračnú líniu a dvaja z nich – kardináli Maradiaga a Marx – vyvolávajú otázky z viacerých hľadísk.

Apoštolská konštitúcia *Praedicate evangelium* je mimoriadne rozsiahly text, ktorý sa zaoberá obrovským množstvom právnych otázok. Na to, že na dokumente sa pracovalo deväť rokov a z veľkej časti bol hotový už **oveľa skôr**, je nepochopiteľné, že nebolo pripravené ani len stručné zhrnutie v hlavných jazykoch. Text je zatiaľ publikovaný iba v taliančine. Neexistuje preklad do žiadneho iného jazyka. O latinčine ani nehovoriac, pretože Vatikán ju, žiaľ, už dávno opustil.

Pápež v spomínanom dokumente nanovo definuje pojem *dikastérium* – ktorý doteraz bol všeobecným termínom pre viaceré druhy vatikánskych úradov. V *Praedicate evangelium* sa tento pojem používa na označenie vatikánskych úradov, ktoré boli predtým známe ako „kongregácie“ – ústredné administratívne úrady, ktoré majú za úlohu riadiť konkrétne oblasti, ako je vzdelávanie alebo doktrína, a v ktorých kardináli tvoria akúsi radu členov dohliadajúcich na ich prácu.

Ide však o oveľa viac než iba o obyčajnú reštrukturalizáciu orgánov Rímskej kúrie. Predstavuje zmenu filozofie. Už samotný názov dokumentu zdôrazňuje, že reforma je zameraná na evanjelizáciu.

Zdroj: flickr.com

Obrat pápeža Františka: najprv ohlasovanie, potom doktrína

Doteraz sme mali kongregácie a rady, teraz máme dikastériá a na ich čele budú môcť stáť dokonca aj laici vrátane žien. Je to, samozrejme, veľká zmena, ale najdôležitejšie je to, že Kongregácia pre náuku viery stráca svoje predchádzajúce postavenie najdôležitejšieho vatikánskeho úradu. Dôležitejší sa ukazuje pápežov štátny sekretariát, alebo jednoducho politika a diplomacia.

Pod evanjelizáciou sa rozumie prinášanie evanjelia do spoločenskej a politickej reality, vedenie dialógu s moderným svetom. To je to, čo už niekoľko rokov vidíme vo Vatikáne, kde pápež organizuje veľké kongresy v spolupráci s osobnosťami OSN, venuje sa problematike pandémie, rieši politiku a diplomáciu s Čínou, teraz s Ruskom, kontakty s Josephom Bidenom a pod. Všetky tieto veci, ktorým sa doteraz pápež prednostne venoval, sa teraz aj formálne dostávajú do popredia vyzdvihnutím Dikastéria pre evanjelizáciu, ktoré bude

osobne riadiť pápež. Kongregácia pre náuku viery je v tomto hierarchickom rade vo Vatikáne na druhom mieste a stáva sa úradom viery a sexuálneho zneužívania.

Znamená to, že Vatikán sa ešte viac ako doteraz vzdáva existencie úradu, ktorý by sa špeciálne venoval obrane katolíckej náuky. Kongregácia pre náuku viery má síce aj naďalej tieto úlohy, ale nielenže je formálne menej dôležitá ako predtým, ale je aj rozdelená na dve sekcie, z ktorých jedna s náukou vôbec nesúvisí. Je to zaujímavé, ale zároveň akoby to potvrdzovalo, čo sa deje v posledných rokoch, keď pre pápeža je najdôležitejšia konkrétna činnosť.

Akoby dnes bol najdôležitejší pápež a jeho vôľa a na samotnej doktríne už tak nezáležalo. *Praedicate evangelium* je vlastne len formalizáciou doterajšieho marginalizovania významu. Nevieime ako dlho táto zmena vydrží, pretože katolícka Cirkev nemôže fungovať bez primátu doktríny, pretože bez doktríny nevieme, čomu veríme, a to je dnes častý prípad.

Pápež František často kritizuje doktrinálnu strnulosť a odporúčal predkladať Kristovo posolstvo a netrápiť sa celou cirkevnou doktrínou. Klášt evanjelizáciu pred doktrínu, ktorá navyše s ňou nie je bytostne spätá, však predstavuje **vážny problém**.

Katolícka doktrína sa po roku 2013 ocitla akoby v defenzíve. V mene primátu milosrdenstva Svätá stolica *de facto* sa správa, akoby vlastné učenie nebrala až tak smrteľne vážne.

– Dovoľuje katolícka doktrína podávať sväté prijímanie rozvedeným osobám? Nedovoľuje, ale napriek tomu na základe *Amoris laetitia* mnohí biskupi zmenili túto disciplínu a doktrínu dali nabok;

– Dovoľuje katolícka doktrína podávať prijímanie protestantom? Nedovoľuje, ale napriek tomu pápež František dal takéto povolenie nemeckým biskupom a mnohí z nich to využili a doktrínu dali nabok;

– Považuje katolícka doktrína trest smrti za morálne prípustný? Dvetisíc rokov ho považovala za prípustný, ale František zmenil Katechizmus katolíckej Cirkvi tak, že ho vyhlásil za neprípustný;

– Hlása katolícke učenie spásenosnú jedinečnosť Ježiša Krista a katolíckej Cirkvi? Hlása, ale napriek tomu František podpísal v Abú Zabí deklaráciu, ktorá tvrdí, že Boh si pozitívne želá existenciu falošných náboženstiev;

– Zakazuje katolícka doktrína modloslužbu? Zakazuje, ale napriek tomu boli v roku 2019 vo Vatikáne uctievané sochy pohanského božstva Pachamama;

– Katolícka náuka stanovuje, že iba veriaci katolíci žijúci podľa evanjelia majú zmysel viery (*sensus fidei*), ale napriek tomu Vatikán v synodálnom procese rozširuje tento pojem bezpodmienečne na všetkých pokrstených vrátane nekatolíkov i osôb verejne sa dištancujúcich od učenia Cirkvi;

– Uznáva katolícka doktrína princíp spravodlivej vojny? Uznáva, ale napriek tomu František vo *Fratelli tutti* ju neuznáva;

– Dovoľuje katolícka náuka požehnávanie homosexuálnych zväzkov? Nedovoľuje, ale napriek tomu Vatikán podporuje osoby a organizácie, ktoré takéto veci presadzujú (*New Ways Ministry*, James Martin SJ...).

V každom prípade je zrejmé, že od roku 2013 doktrína stráca na význame a je pomaly odsúvaná na druhé miesto.

Ohlasovanie evanjelia však musí byť v plnom súlade s doktrínou, pretože **doktrínou je sám ohlasovaný Kristus, večný Logos Otca**.

Kongregácia zbavená úlohy strážcu viery?

V júni tohto roku sa skončí funkčné obdobie súčasného prefekta kongregácie, kardinála Luisa Ladariu Ferrera. Podľa vatikanistov je pravdepodobné, že ho nahradí niekto bez dogmatického vzdelania, napríklad arcibiskup Charles Scicluna, ktorý sa špecializuje na otázky prevencie zneužívania mladistvých. V takomto prípade by Kongregácia stratila aj charakter strážcu doktríny, keď sa napr. kladie dôraz na to, aby viedla „dialóg“ s autormi spisov, ktoré sú z hľadiska ortodoxie „problematické“.

Kríza našej doby totiž spočíva v tom, že obrovské množstvo biskupov, kňazov i laikov **bagatelizuje prvky katolíckeho učenia**, ktoré sú v príkrom rozpore s prevládajúcimi kultúrnymi trendmi, a preto pre istotu vyzdvihuje predovšetkým tie aspekty katolíckeho života, ktoré nachádzajú širokú kultúrnu podporu v spoločnosti. Preto veľa počujeme o prekonávaní rasizmu, starostlivosti o životné prostredie a pomoci chudobným – hodnoty, ktoré sú v našej dominantnej kultúre široko uznávané – a veľmi málo o sexuálnej morálke, vernosti v manželstve a primárnej kresťanskej povinnosti vytvárať, podporovať a vychovávať silné, verné, veľkorysé a protikultúrne kresťanské rodiny, ktoré dnešná spoločnosť ignoruje, ba proti nim bojuje.

Hlásanie evanjelia si vyžaduje jasnú, konkrétnu, jednotnú, živú a obetavú vieru. Kúria by mala byť dôležitým zdrojom pre biskupov v tých niekoľkých prípadoch, keď im chýba. Tam, kde sa predchádzajúci pápeži považovali za najvyšších učiteľov Cirkvi, chce byť František vnímaný ako hlavný evanjelizátor.

Dnes to vyzerá, že Františkova najdôležitejšia úloha je konečne splnená a niektorí tvrdia, že uvažuje o abdikácii. Koniec koncov, sám neraz naznačil, že jeho pontifikát bude krátky, bude trvať nanajvýš niekoľko rokov. Všetci sa už totiž obzerajú po ďalšom pápežovi a všetko jednoducho nasvedčuje tomu, že sme na prahu veľkej personálnej zmeny vo Vatikáne. Pápež František pripravil právnu pôdu pre Cirkev na nové časy, synodalizmus sa už dal do pohybu, synodálny proces prebieha.

Napriek tomu nie je vylúčené, že jeho najzaslúžnejším činom, pre ktorý si ho dejiny budú pamätať, nebude reforma Rímskej kúrie, ani synoda o synodalite, ale zasvätenie Ruska Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/apostolska-konstitucia-praedicate-evangelium-blizi-sa-papez-frantisek-k-cielu-svojho-pontifikatu/>